

VROUW IN DE WETENSCHAP

Josee van Eijndhoven, chemische opleiding in Leiden gestart in 1965, gepromoveerd in 1978, getrouwd, moeder van twee inmiddels afgestudeerde kinderen, Emeritus professor aan Universiteit Utrecht en Erasmus Universiteit Rotterdam, voormalig directeur Rathenau Instituut, en voorzitter van het College van Bestuur van de Erasmus Universiteit Rotterdam.

Heb je kansen als vrouw in de wetenschap? Dat is een vraag die nog regelmatig in kranten te lezen is. Mijn ervaring is: ja, maar de hobbels zijn net iets lastiger te nemen dan gemiddeld bij mannen.

Tijdens mijn PhD-periode in de anorganische chemie in Leiden kreeg ik een promotie aangeboden tot wetenschappelijk medewerker. Ik deed namelijk onderzoek, onderwijs én bestuurlijk werk. Vervolgens werd me vanuit een andere hoek gevraagd: Heb je dat wel nodig? Je bent getrouwd, en dan moet je zo hard werken. Mijn antwoord: ik doe het al en ik vind het leuk om dat te combineren. Zou een dergelijke vraag ooit aan een man gesteld worden?

Ik ben altijd een beetje dwars geweest. Ik doe meestal wel wat me gevraagd wordt, maar alleen zolang het past bij mijn eigen doelen in het leven. Die heroverweeg ik iedere drie jaar en dan stel ik nieuwe prioriteiten. Toen ik werd benoemd tot voorzitter van het College van Bestuur in Rotterdam kreeg ik een magneetje met de volgende tekst: "He that chooses his own path needs no map," - Queen Kristina of Sweden.

Mijn ervaring is inderdaad dat je je eigen route moet volgen en serieus moet overwegen een andere richting in te slaan als je aan ziet komen dat de huidige richting minder past bij waar je heen wilt.

"Ik ben altijd een beetje dwars geweest. Ik doe meestal wel wat me gevraagd wordt, maar alleen zolang het past bij mijn eigen doelen in het leven."

Twee voorbeelden in mijn geval zijn:

1. Op tweederde van mijn promotietraject heb ik een andere baan aangenomen die mij uitdagender leek, namelijk een nieuw vak opzetten aan de universiteit Utrecht (Chemie en Samenleving). Die promotie heb ik wel afgerond, maar in de avonden.

2. Niet aannemen van een hoogleraarschap aan de TUDelft omdat ik het spannender vond directeur te worden van wat nu het Rathenau Instituut is, de organisatie die het parlement adviseert over Technologische ontwikkelingen en hoe daar mee om te gaan.

"Ik streef niet naar het schrijven van veel artikelen, maar wil wel dingen onderzoeken en uitdragen die van belang zijn in de maatschappij."

Het bovenstaande lezend zal menigeen zich afvragen: is die carrière wel wetenschap? Ik zeg altijd: ik ben geen slechte wetenschapper, maar ik ben geen echte wetenschapper. Ik streef niet naar het schrijven van veel artikelen, maar wil wel dingen onderzoeken en uitdragen die van belang zijn in de maatschappij. Mijn grootste onderzoeksproject was een programma dat getrokken werd vanuit Harvard (John F. Kennedy School of Governance) en waar 40 mensen uit tien landen aan deelnamen.

Dat was 25 jaar geleden nog heel bijzonder, zeker in de sociale wetenschappen. Wij onderzochten hoe landen in de periode 1972-1991 omgingen met mondiale milieuproblemen, en wat voor lessen daaruit te trekken vallen. Mijn activiteiten zijn het meest succesvol als ik er in slaag mensen met verschillende visies (ook in onderzoek) met elkaar te verbinden.

Een laatste punt: het is heel prettig als jij en je partner elkaar volledig serieus nemen in elkaars werkzaamheden. Ik noem dit punt vanwege Sheryl Sandberg. In haar boek *Lean In*¹ geeft ze aan dat je partner als kameraad een belangrijk punt is in het realiseren van succes. Ik deel die ervaring.

Josee van Eijndhoven

1: Uitgegeven in de VS door AA Knopf (New York) 2013, aanvulling in 2014 (www.aaknopf.com) en in Nederland door Bruna (Utrecht), 2014, met als ondertitel: Vrouwen, werk, en de weg naar succes.